No 1690.

1852

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

DONDERDAG, 11 NOVEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 10 November.

Wij gaven gisteren twee voorheelden van de polemiek, die in den *Nederlander* door den heer Groen wordt gevoerd. Het derde voorbeeld ontleenen wij aan het Nommer van Dingsdag jl. Het is niet het minst kurieuze, omdat daarin de juiste maat van verdraagzaamheid te vinden is, waarop wij van de zijde van den heer Groen te rekenen hebben, zoo hij ooit in het land de magt en den invloed verkrijgt, waarnaar hij streeft.

De heer Groen dekt zich gaarne door citaten van vreemde schrijvers. Zoo wordt hier Stahl misbruikt tot vaststelling van een zeer rekbaar en in zijne gevolgen tot het ongerijmde voerend beginsel.

Het is bekend, dat de heer Stahl de »kerkelijke bijeenkomst te Bremen" bijwoonde, welke bijeenkomst zich juist niet door kerkelijke bezadigdheid en betamelijkheid onderscheidde. Wij begrijpen hoe de achtingswaardige Stahl pijnlijk moet zijn aangegrepen door de hartstogtelijke deklamatie, die zich slechts in smaad en scheldwoorden uitte, op de plaats waar hij door vrijmoedige, maar tevens waardige beraadslaging de protestantsche belangen had wenschen te bevorderen. De verdienstelijke [illegible] vond er gelegenheid om een schoone rol te vervullen. Hij trad er op met het doel om de tot de hevigste verbittering uitspattende gemoederen tot bedaren te brengen. Dat is de strekking van zijne geheele redevoering, die hij met buitengemeen talent schijnt te hebben geïmprovizeerd. Het is denkelijk én aan de improvizatie, én aan de onzinnige hartstogtelijkheid der vergadering, tot welke hij sprak, te wijten, dat hij in het algemeen eenige [illegible] het algemeen, [illegible] gemengde bevolking aan de *Jezuiten* zijn bodem *ontzeggen* kan, zoo die Jezuiten dáár nog niet zijn gevestigd, op grond dat »*de instelling* (der Jezuiten) *de vernietiging van het Protestantisme ten doel heeft.*" Maar hij voegt er onmiddelijk bij, en hij betoogt zulks breedvoerig, dat nu de Jezuiten eenmaal in Duitschland zijn gevestigd, men tot hunne *uitzetting* niet is geregtigd. Het is blijkbaar dat hoewel er geen strijd is tusschen het beginsel en de praktijk, die hij aanbeveelt, de zamenvoeging toch iets vreemds heeft, bij den eersten oogopslag. Ons schijnt het duidelijk dat de bekwame woordvoerder een en ander tot verzadiging der hartstogten heeft toegeworpen; in de hoop van ze daardoor op andere punten, en bepaaldelijk in de praktijk, waarom het te doen was, handelbaarder te vinden.

Zoo niet de heer Groen. Hij ving een hatelijk beginsel uit den mond van Stahl op; eene *bonne fortune*, die hij niet ongebruikt liet voorbijgaan. Het werd aangegrepen, gekommentariëerd, geamplificeerd, alles voor rekening van Stahl, wiens onhoudbare stelling voor deugdelijk werd verklaard, met verwerping van zijne meer bevredigende toepassing. Zoo heeft het partijhoofd der zich noemende anti-revolutionnairen een beginsel vastgesteld, waarop wij de aandacht niet slechts der [illegible] vestigen. Het is der moeite waard daarop attent te zijn, want het gaat ver.

Hij stelt, dat de Staat, waar de bevolking gemengd is, regt heeft niet alleen zijn bodem te ontzeggen, maar hij meent dat de Staat zelfs regt heeft van zijn bodem te verjagen (1) de Jezuiten, omdat, — wees aandachtig lezer, want in de reden zit de knoop van het beginsel, — omdat hunne »*instelling de vernietiging van het Protestantisme ten doel heeft.*"

Alzoo staat het vast bij den heer Groen, dat van elke instelling, die de vernietiging van het Protestantisme ten doel heeft, aan alle leden onze bodem kan worden ontzegd, en insgelijks alle die leden van onze bodem kunnen worden verjaagd. Waar gaat dat beginsel heen? En tot welke schroomelijke gevolgen leidt het niet?

Is de Katholijke Kerk niet eene instelling, die de vernietiging van het Protestantismus ten doel heeft? Maar is omgekeerd het Protestantismus niet evenens eene instelling, die de vernietiging van het Katholicismus ten doel heeft? Men moge het nemen gelijk men wil, maar te ontkennen is het niet, dat het protestantsch beginsel *doodvijandig* is aan het katholijk beginsel, gelijk het katholijk beginsel doodvijandig is aan het protestantsch.

De leden van welke instelling nu, van de katholijke of de protestantsche, zullen door den Staat kunnen worden gedwongen om het land te ruimen? Gaat het naar de ancienniteit, dan behouden wij den bodem. Gaat het naar de getalsmeerderheid, dan behouden de Protestanten het veld, en de heer Groen zend ons werwaarts wij een toevlugtsoord zullen kunnen vinden, welligt naar België, Frankrijk, Spanje, Italië of Amerika. Althans de heer Groen kan het Stahl niet toegeven, dat de Staat het regt niet hebben zou om ons uit het land te bannen.

Maar gaan wij verder. Als de Katholijken van den vaderlandschen grond zullen zijn uitgezet; dan is de quæstie niet uit. Want dan blijft nog de *doodvijandschap* te vereffenen tusschen de liberale Protestanten en de zich noemende orthodoxen. Wordt ook deze vijandschap berekend naar de getalsmeerderheid; dan loopt de heer Groen de kans, dat hij met ons over de grenzen wordt gezet, en dat hij met zijne huisgoden, dat is met de Synode van Dordrecht, nergens ter wereld kan teregt komen, dan hier of daar in Azië, Afrika, of Amerika in eene onbewoonde, ongekultiveerde woestenij. Wij zullen hem dan in zijn lot beklagen; want zoo *hij* tot de woestenij veroordeeld is met zijn ganlje volks, *wij* althans, al zijn wij ongelukkig genoeg om den vadergrond [illegible] wij kunnen ten minste op weinige plaatsen in de wereld den voet zetten, waar wij niet door eenige broeders in het geloof getroost en geholpen worden.

Maar badineeren wij niet langer met de verfoeijelijke beginselen, door den heer Groen gepredikt. Ware er ten minste gemoedelijkheid in te bespeuren, men zou zich kunnen verontwaardigen over de verblindheid van den sektehaat, maar tevens den man beklagen, die er het slagtoffer van is. Maar ook die gemoedelijkheid missen wij.

In hetzelfde Nommer, en dat niet alleen, in hetzelfde artikel, waarin hij stelt, dat de *gemengde Staat* regt heeft om zijn bodem te ontzeggen aan elke instelling, die de vernietiging van het Protestantismus ten doel heeft, in datzelfde artikel heeft hij den moed om van den »modelkoning" zoo als hij hem noemt, Filips II, en van »de Toskaansche verordening, die (zoo spreekt hij) door de *R. C. Liefde* op de Madiais toegepast is," met hoon en smaad te spreken. Wij antwoorden den heer Groen: *ex ore tuo te judico*. Gij hebt geen regt om Filips of den hertog van Toskanen te veroordeelen. Al het slijk dat gij hun toewerpt spat op uw hoofd verdubbeld terug. Want gij gaat verder dan zij gegaan zijn. Hunne Staten waren geene gemengde Staten. Hunne Staten waren katholijk, geheel katholijk, toen de hervorming, een doodvijand van den katholijken Staat, zich kwam opdringen, bij den eersten zelfs met geweld van wapenen, van plundering en van moord. En *gij* die aan den *gemengden* Staat het regt geeft te verwijderen al wie *doodvijand* is van het Protestantismus, gij zoudt aan een *katholijken Koning* van een *geheel Katholijk land* het regt ontzeggen om een doodvijand te weeren van zijn bodem, waarop die vijand verre van gevestigd te zijn, voor den eersten keer den voet tracht te zetten, om er tevens zonder twijfel eene politieke revolutie in zijn gevolg mede te brengen? Gij veroordeelt u zelven. En de verdraagzaamheid, waarmede gij u tracht te drapeeren, dient slechts om uwe onverdraagzaamheid en uwe heerschzucht te verfoeijelijker te maken, omdat zij uwe onopregtheid bewijst.

Wij eindigen. Het drietal der door ons geleverde voorbeelden van de polemiek, die de heer Groen voert, is genoegzaam, om den man te karakterizeeren. Zij bewijzen, dat wij wèl hebben gedaan, met zulk een man, die bij groote bekwaamheden, nog grootere ongeoorloofde behendigheden paart, niet meer met onze stemmen bij de verkiezing te ondersteunen. Ieder dag maakt het meer en meer duidelijk, dat het bij den heer Groen niet alleen te doen is om godsdienstige overtuiging. De polemiek van den *Nederlander* in de jongste maanden kan ieder, die oogen heeft, overtuigen, dat de toeleg bestaat om de sekte in eene politieke faktie te doen ontaarden, die, ten minste door haar organ, voor geen middel, hoe ongeoorloofd ook, terugdeinst. Wij weten, dat vele volgelingen der partij geen vrede hebben met die polemiek en ze betreuren. Wij zijn dan ook verre van ze op rekening te stellen der vele door ons hoog geachte regtzinnigen; maar wij kunnen toch niet afzijn hun de opmerking te maken, dat eene stilzwijgende afkeuring niet voldoende is, waar het partijhoofd geacht wordt uit aller naam te spreken.

Wij voeren geen polemiek met den *Nederlander*. Met zulk een blad is geen strijd te voeren. Maar wij achten het desniettemin noodig, om nu en dan de aandacht daarop te vestigen, eensdeels opdat de schande openbaar zij van wie zich niet ontziet zich door onedele middelen ten schande te maken; anderendeels opdat het den gemoedelijke orthodoxen blijken zou, dat, zoo hunne partij smaad ten deel valt, zulks veel, zoo niet allermeest te wijten is aan de kwade praktijken van haren aanvoerder.

Een gemoedelijk Protestant maakte ons zeer onlangs de aanmerking, dat, wanneer wij het gedrag van den Groothertog van Mecklenburg-Schwerin in de zaak van den vrijheer von der Kettenburg veroordeelden, wij dan evenzoo dat van den Groothertog van Toskanen in de zaak der Madiai's behoorden af te keuren. Wat tegen zijne aanmerking in het midden gebragt werd, mag, dunkt ons, ook aan anderer overweging onderworpen worden.

Het is waar, dat het in de Kettenburgsche, zoo wel als in de Madiaische zaak eene godsdienstige quæstie geldt. Van den anderen kant is het echter niet minder waar, dat er naauwelijks twee gevallen kunnen gevonden worden, die én als feit, én als regtsquæstie zoo verschillen.

De Madiai's zijn, overeenkomstig de landswetten, door den kompetenten regter, veroordeeld wegens het wederregtelijk oefenen van proselytismus. Of nu de wet waarbij dit verboden wordt, eene *iniqua lex* mag genoemd worden — veel zou voor en tegen deze stelling kunnen worden ingebragt, doch daarmede hebben wij eigenlijk niets te maken. *Iniqua lex; sed lex.* — Is echter de heer von der Kettenburg door eene behoorlijke regtspraak veroordeeld geworden? Het tegendeel is onbetwistbaar. Hij is bij eenvoudigen politie-maatregel, tegen alle regt en wet aan, verhinderd geworden binnen de muren van zijne woning God op zijne wijze te dienen, terwijl de priester, aan welken hij de opvoeding zijner kinderen had opgedragen, en die door hem, krachtens zijne bevoegdheid, op zijne landgoederen genaturalizeerd was geworden (hij had hem het *Heimatsrecht*, zoo als de Duitschers zeggen, gegeven), evenzoo bij eenvoudigen politie-maatregel gewelddadig over de grenzen is gezet geworden. Men zal derhalve in gemoede wel niet van overeenstemming tusschen de beide genoemde gevallen spreken kunnen.

Doch beschouwen wij de beide besproken gevallen nu ook nog een oogenblik uit het gezigtspunt van het regt.

Welk land laat alle mogelijke godsdienstige gezindheden toe, alle zonder onderscheid? Geen enkel, wanneer wij Noord-Amerika uitzonderen. Zóó ver drijft geen Staat de onverschilligheid in het stuk van godsdienst, om aan alle godsdienstige gezindheden, die zich kunnen opwerpen, gelijke regten te waarborgen. Hoe komen intusschen de Staten er toe, om eene nieuwe godsdienst op hunnen bodem toe te laten? Men raadplege de geschiedenis: zij geeft het antwoord. De nieuwe godsdienst maakt zich geldend in den Staat, breidt zich uit, enz. en de Staten worden er toe verpligt in zekeren zin eene overeenkomst met haar te treffen, waarbij de voorwaarden van haar bestaan in den Staat geregeld worden. Zulk eene overeenkomst tusschen de regering van Toskanen en het Protestantismus is evenwel nooit getroffen geworden, zoodat geen positieve regtsgrond den Groothertog van Toskanen verpligtte het vrije leven en de ontwikkeling van het Protestantismus binnen zijn rijksgebied toe te

---

(1) Ten minste hij kan het Stahl „vooralsnog niet toegeven" dat de gemengde Staat het regt van uitzetting der Jezuiten, »wanneer het *doodvijandschap* geldt" niet hebben zou.

laten. Hadde hij het gedaan, dan zou hij integendeel tegen het vigeerende regt gehandeld hebben.

In Duitschland echter is, wat aangaat het vrije leven van het Katholicismus, de staat van zaken geheel verschillend. Na eenen veeljarigen en hardnekkigen strijd hebben de Vorsten van Duitschland eenen vrede gesloten, die van lieverlede tot eene volkomene gelijkstelling van Protestanten en Katholijken geleid heeft. Tot deze Vorsten behoorde de Groothertog van Mecklenburg-Schwerin. Dienvolgens is de Groothertog van Mecklenburg-Schwerin verpligt zijne katholijke onderdanen in hunne godsdienstoefeningen ongehinderd te laten, en, hindert hij ze, dan handelt hij tegen zijne verpligting, omdat hij handelt tegen hun formeel regt. Want de Mecklenburgsche Katholijk hangt niet van de genade zijns Vorsten af in zake van godsdienst; hij staat op den bodem des Duitschen Bondsregts, wanneer hij opkomt tegen vervolgingen, hem door de regering bij zijne godsdienstoefeningen aangedaan.

De bovenstaande verschilpunten, bij eenige schijnbare overeenstemming tusschen de zaak van den vrijheer von der Kettenburg en de zaak der Madiai's, in ernstige overweging te nemen, kan niet genoeg aanbevolen worden, althans wanneer men billijk wil zijn in zijn oordeel.

De twee laatste Algemeene Vergaderingen van het protestantsch Genootschap: tot Bevordering van Welstand, voornamelijk onder landlieden.

Umbrosae penitus patuere cavernae.

(*Vervolg.*)

Professor H. J. Royaards begint dan met te zeggen, dat hij, schoon levendig belang stellend in de Maatschappij van *Welstand*, nimmer echter hare bijeenkomsten had bijgewoond, noch als Correspondent of Bestuurder was opgetreden, en dus met verbazing zijne onverwachte benoeming tot president had vernomen. Toch hoezeer die betrekking aan velen hunner beter was toevertrouwd, [de Professor is derwijze nederig, dat hij dit met een nadrukvollen omhaal erkennen wil!] hij vond geen vrijheid, [de officiële uitdrukking waarmede men anders voor een predikants beroep naar elders bedankt,] hij vond geen vrijheid, het *ditmaal*, *voor dit jaar* af te slaan: hij wilde dat bewijs zijner belangstelling geven en zóó treedt hij thans met moed en ijver voorwaarts op en roept allen het *welkom* toe.

De aanblik der mannen dáár tegenwoordig, het doel dat men zich voorstelt, om het erfgoed van 't voorgeslacht ongeschonden aan de kinderen over te geven, de plaats der bijeenkomst, de zusterlijke zamenwerking met aanverwante Genootschappen, die hij dáár vertegenwoordigd ziet, bovenal de roepstem onzer dagen — dit alles vervult den redenaar met een ernstig gevoel, en maakt het *welkom*, dat hij uitsprak, tot den grondtoon van zijn hart.

Om de vele hen wachtende werkzaamheden, nog vermeerderd door de beraadslagingen over een nieuw Concept-Reglement, zal de spreker kort zijn; maar bij de lezing vooral van dat Concept-Reglement kwam hij tot zijne stof, tot de eenvoudige vraag: *Welke eischen doet onze tijd aan deze bestaande Maatschappij?* Het antwoord, zegt hij, zal zijne volle overtuiging uitspreken, en hij vraagt dan voor den *ephemeren* voorzitter de toegevendheid der vergadering.

We gaan de langgerekte beeldspraak voorbij van het dreigende onweder, dat een scherpziend profeet der toekomst uit de stille pastorij van Hilvarenbeek [Ds. van Heusden] reeds voor dertig jaren over de Noord-Brabantsche gemeenten zag aangedreven, om dadelijk, terwijl naar des redenaars klagt, »overal strijd, overal »verdeeldheid en naijver heerschen, van hem de roepstem van onzen tijd van *Welstand* te vernemen. Zij is zijns inziens deze: die Maatschappij »is vóór dertig ja»ren uit kleine beginselen, als voorbode van toekomstige »behoeften opgetreden; zij gevoele in deze dagen meer »dan ooit hare roeping, om met verhoogde inspanning »den strijd der waarheid en des Evangelies ook door »hare middelen te strijden."

Een eerste eisch onzes tijds is, dus vat de redenaar op, »dat wij den historischen grondslag, die gelegd is, »bewaren en mede blijven waken voor het Protestantis»me in Nederland door instandhouding van kleine pro»testantsche gemeenten en door bevordering van haren »welstand."

Wat hier volgt wekt inderdaad onze verbazing over de onwetendheid die er in die professorale bewijsvoering ligt. Het eigenaardige karakter van het Protestantisme, durft hij beweren, is daarin gelegen, dat het zonder priesterdwang alle krachten zijner belijders individueel in werking brengt en den *geheelen* mensch bezielt en al zijne werkzaamheid aan Godsdienst en Evangelie heiligt; daarom gebruikt het velerlei middelen, velerlei genootschappen, ook dit genootschap, ter bevordering van Welstand onder landlieden en hierdoor ter instandhouding van kleinere protestantsche gemeenten. Hoe toch kunnen Protestanten tegenover Katholieken, die zij werkheiligen schelden, ooit spreken van individuele krachten, van den geheelen mensch, van geheiligde werkzaamheid, zij die bij beginsel de goede werken loochenen, de zinnen als boos veroordeelen en verwerpen, van offer niet het minste kunnen of willen weten: Christus immers heeft, volgens hen, zooveel gedaan, dat *wij* menschen niets meer hebben te doen. Wat durven zij als eigenaardig karakter aan 't Protestantisme toeschrijven wat het juist niet is, maar wel verstaan aan de Katholieke Kerk en haar alleen toebehoort, zoowel als het volgende beginsel, waarmede hij de *stoffelijke* middelen van *Welstand* te verdedigen zoekt. »Het Evangelie, zegt de redenaar, moet onder *menschen* [ook] door *menschelijke* middelen worden gevestigd." — Dit is volkomen waar en ook volkomen Katholiek. Maar waarom dan verworpen wat de Heer overeenkomstig die menschelijke behoeften instelde; b. v. het zigtbaar, waarneembaar, raadpleegbaar gezag met heel eene heilsinrigting, aan al de behoeften van den geheelen mensch beantwoordende, gelijk de Katholieke Kerk is. Wat gevolg trekt de redenaar uit zijne stelling? Deze vage, banale aanmaning: werk ook gij mede naar uw doel en uwe bestemming! Doch, voegt hij er toe, naar den *historischen* grondslag! Dat is men *hervorme* onze Maatschappij [van Welstand] maar vernietige haar niet door *omwenteling*, »Historisch karakter [luidt hier de hoogwijze bemerking] in Kerk en Maatschappij is niet stilstand, niet teruggang, maar voortgang en opbouwing op de gelegde grondslagen." Als in dien zin de Protestantsche Kerk (en eene Protest. Maatschappij) haar historisch karakter moet bewaren: dan moeten als weleer de vloeken van Luther weêr dreigen, dan moet zijn helsche haat weêr opgaan in vlam en moord, dan moet er juist niet *gereformeerd*, maar *gerevolutioneerd*, maar verwoest, maar geroofd en geplunderd worden; dan moeten de Katholieken, als Gorcum's martelaren, weder gekerkerd en gefolterd, ten lande uitgejaagd, of op zolders en in schuurkerken zaamgedreven; dan moeten ze, opdat gij er te langer genot van moogt hebben, langzamerhand verarmd en uitgehongerd: dan u weder de opperheerschappij, de dwingelandij; hun, bij uwe genade, de slavendienst! Katholieken van Noord-Brabant! u wacht dat lot het eerst; want de *ephemère* Voorzitter van Welstand stelt met ijskoude berekening zijn tweede punt nu vast en dat geldt ú: 2. »Is die historische grondslag de ware"... dan is de tweede eisch van onze Maatschappij: »*dat Noord-Brabant duurzaam het terrein blijve, vanwaar onze zorg uitgaat.*"

Maar, zegt men, [de spreker maakt zich eene opwerping] is dat niet te bekrompen, die *kwijnende* gemeenten te ondersteunen? Wordt het geld van *Welstand* niet beter besteed? Wij verdeelen aldus onze krachten!.... De breedsprakerige teregtwijzing komt nu hierop neer: Neen, M. H.! want zoo te doen verdert de historische grondslag, de geest van den ontslapen stichter, de verijdeling anders eener 30-jarige werkzaamheid; wij zijn 't vooral verpligt aan 't voorgeslacht, aan de behoeften van onze Protestantsche Kerk. — Ja! aan 't voorgeslacht, dat die gemeenten stichtte [hier raakt de redenaar in verheffing!] en willen wij dan de vrucht van twee eeuwen [ettelijke kwijnende gemeenten, al voor lang vergaan, zeggen de Welstanders zelven, waren ze niet door stoffelijke middelen volijverig bij elkaar gehouden!] willen wij die schoone vrucht van twee eeuwen »*doen vernietigen?*" — Kunnen wij het »voor ons geweten en voor den Heer der Gemeente ver»antwoorden, Protestanten! [wat een pathos!] of zal »onze lauwheid ons hierin elken jaarlijkschen gedenk»dag der Hervorming op het geweten doen branden?" [wat een nadruk! wat een stijl!] Neen, men beware dáár elke protestantsche gemeente, ook om der kinderen wille, als een licht onder eene Roomsch-Katholieke bevolking in de duisternis; gaat er eene ten onder door onze traagheid: zij zal tegen ons optreden, [o de krachtige prosopopee!] de Maatschappij bij de nawereld aanklagen; want sedert hare oprigting is daar nog geene gemeente verdwenen, gelijk zoo vele in vroegere jaren.

Maar ook, vervolgt de hoogleeraar, als *voormuur* der geheele Protestantsche Kerk van Nederland worde Noord-Brabant gehandhaafd." En, denkelijk om het effekt, wordt Rome nu als een vervaarlijk, alveroverend heirleger geschilderd, dat, de verliezen der XVIe eeuw willende herstellen, het zwakste punt, Noord-Brabant eerst inneemt, voorts de eene kleine gemeente na de andere aanvalt, dan elders voet voor voet den vijand uit de kleine landgemeenten terugdrijft: »Hervormden!" [dus galmt hij de angstvolle apostrofe uit, als zag de redenaar de katholieke legerdrommen, het kruis voorop! daar verdelgend voortrukken voor zijn blik!] »Hervorm»den van de landstreken tusschen Maas en Waal en »van het Nijmeegsche kwartier! moedig treedt men dan »verder door Gelderland en Overijssel heen, totdat men »eindelijk zegevierend al de vaderlandsche gewesten »doorwandelt!" — Men ziet het, de professorale redenaar heeft hier met al zijne kunst het hoogste der kunst niet achterhaald; hij heeft met apostrofe en al hier te zigtbaar willen treffen; of de vergadering geslidderd heeft van angst en spijt, we weten het niet; maar voor ons wij lagchen met 's mans onnoozelheid, die zoo tegen zijn schim vecht. Dat die gemeenten uit eigen magteloosheid van het wegstervend Protestantisme reeds zouden vergaan zijn, daaraan twijfelen we geen oogenblik: maar dat de vechtende Ultramontanen u zouden verdreven hebben, gelijk gij met het bloedzwaard in de vuist het hen weleer hebt gedaan: dat logenstraffen immers naar uw eigen getuigenis die jaren, waarin Noord-Brabant het in zijne magt had, den laatsten Protestant met zijn laatste kantoor en kerk en dominé en al van zijn Roomsch erf zoetsappig te verwijderen: en wat hebben uwe voorzitters verklaard? dat Welstand ook toen in Noord-Brabant »*niet de minste schade*" aan eigendom of goed heeft geleden.

Toch roept en teemt de *ephemère* voorzitter van 1851 al voort: »krachtig dan, mijne broeders! en moedig, ook dáár, »den voormuur bewaakt! dat is *Welstand's* roeping »niet slechts »voor dat gewest maar voor de geheele »vaderlandsche Kerk... Bouwen wij voort op dien grond»slag! en onze Maatschappij kan zich meer en meer »verdienstelijk maken voor het nageslacht. Daarop ver»trouwende [wat gemoedelijk zielerotsel nu!], is de »zalige van Heusden [de stichter van *Welstand*] ontsla»pen; bereiden wij ook ons die rust van het sterfbed." [Amen, amen! riep gewis hier, den hoed over de oogen, de gemoedelijk geworden gemeenten uit, en de slimme redenaar, zeker nu van zijner hoorderen hart, roept hun fluks zijn derde punt toe:]

3. »Maar dan ook *voortgebouwd* op dien grondslag *in »historischen zin!* — Dat is een *derde eisch* onzes tijds »aan onze bestaande Maatschappij".

Met vervelende langdradigheid en arme herhalingen wordt dit nu toegelicht; de zaak is: in Noord-Brabant niet alleen, maar ook elders geholpen waar landgemeenten gevaar loopen! Niet als *propaganda* maar als *tuenda!* — [Een soortgelijk woord sprak ook aanvankelijk een vroegere professorale voorzitter, de van ijver blakende heer Bosscha: »*evenwigt geen overwigt!*" — zeide hij; doch niet lang daarna luidde het uit denzelfden mond: »*overwigt geen evenwigt!*" (Aanspraak van 1840).] Hier volgt een klagt over te weinig *algemeene* deelneming; en toch »heeft *Welstand* hier en daar *met te beperkte mid»delen* hulp geboden in Limburg en Gelderland, in »Overijssel en Drenthe, ja! tot in Zuid-Holland toe! — Laat de Staat ons los, [in dien zin spreekt de hooggeleerde president voort] moeten we op eigen voeten leeren staan, dan wordt ook nu meer dan vroeger zelfwerkzaamheid gevorderd: »meer en meer van uitwen»digen [vreemden] steun beroofd, handhaaft zij dan de »zaak van het Evangelie door waakzame werkzaamheid."

[illegible] Utrechtschen hoogleeraars: hoe magteloos uit zich het Protestantendom is, zou eerst dan volkomen blijken, als het geheel op en door zich zelve en op eigen voeten moest staan: 't zou waggelen en vallen als het kind dat begint te loopen; zonder valhoed en leiband, *uitwendig* aangebragt, kwam het buiten lijfsgevaar geen schrede voort. (*Wordt vervolgd.*)

Hulde aan Dr. Newman.

»Wij zijn van meening dat er aan de regtspleging in ons land eene bedenkelijke wonde is toegebragt, en dat de Roomsch-Katholijken voortaan maar al te veel grond zullen hebben om te zeggen, dat er hier voor hen geen regt is, zoodra de protestantsche gevoelens van gezworenen en regters mede in het spel komen." *The Times.*

Bedrag der vorige opgave	ƒ 875.41
Bedrag eener gehouden kollekte in het R. K. Leesgezelschap onder de zinspreuk: *Tot Deugd en Voorlichting*, te Alkmaar	» 17.05
	ƒ 892.46

Men schrijft ons uit Zegwaart dd. 9 November: »Heden werd alhier de plegtige Lijkdienst gehouden voor de rust der ziel van wijlen den Hoogwelgeboren Heer Baron Carolus Patricius Eduardus Osy van Zegwaart, die te Keulen door een noodlottigen val in den Rijn het leven verloor.

»De Hoogmis werd opgedragen door den Weleerw. heer P. van der Salm, geassisteerd door de Wel-Eerw. heeren C. Stork, Pastoor van Leidschendam en Veur, als Diaken; H. R. A. op den Ende, Pastoor te Voorburg, als Subdiaken; G. W. Schuijt, Pastoor te Bleiswijk, als Subdiaken; B. K. Cornelissen, Pastoor te Nootdorp en J. W. van Saagsveldt, Kapellaan alhier, als Cantoren en T. van Luijtelaar, Kapellaan te Voorburg, als Ceremoniarius. Eene talrijke schaar van geloovigen woonde deze plegtigheid bij, in dankbare herinnering aan het veelvuldige goede, in deze gemeente, vooral aan Kerk en Armen door de adellijke familie Osy bewezen."

In het kiesdistrikt Assen is bij herstemming, met 277 van de 455 stemmen, tot lid der Prov. Staten van Drenthe benoemd de heer Mr. H. Vos.

Z. M. heeft vergund den oud-Minister van Buitenlandsche Zaken Mr. H. van Sonsbeeck, het aannemen en dragen van het ridderkruis der Frederiks-orde, en aan 's Konings kamerheer Mr. H. F. baron van Zuijlen van Nyevelt het dragen

van het ridderkruis der orde van de Kroon, beiden hun door Z. M. den Koning van Wurtemberg geschonken, en aan den heer Hendrik Königswarter, konsul van Saksen-Coburg en Gotha, te Amsterdam, het dragen der Leopolds-orde van Belgie.

Z. M. heeft 1° benoemd tot ridder van den Ned. Leeuw, den Zeer Eerw. heer I. Prins, predikant te Amsterdam; 2° benoemd tot komm. van pol. en waterschout aan den Helder, C. Smit, thans in-p. van pol te Amsterdam; 3° bevorderd tot kontrol. der dir. bel. in- en uitg. regten en acc. 1e kl. J. L. van Schayk, te Heereveen, en J. J. van Stapele, te Leyden; 2e kl. S. Sinnema, te Dokkum, F. H. Kruseman en A. J. de Leeuw, te Rotterdam; 4° benoemd tot kontr. 3e kl. der dir. bel. in- en uitg regten en acc.: te Coevorden, J. C. Bloem; te Hellevoetsluis, J. D. Bichon van IJsselmonde; te Bedum, J. J. Voerman; te Oude Pekel-A, W. Crayevanger; 5° verplaatst de volgende kontr. der dir. bel. als: S. A. van de Werve, van Bedum naar Bergen-op-Zoom; L. R. Wentholt, van Almelo naar Zaandam; H. Houwing, van Oude Pekel-A naar Almelo; C. van Boven, van Alphen naar Sas van Gent; Jhr. G. J. H. Calkoen, van Zuidhorn naar Alphen; en S. Hulst, van Coevorden naar Zuidhorn; 6°. het afzonderlijk kantoor der dir. bel. en acc. te Balgoy (Gelderland) als zoodanig ingetrokken en vereenigd met dat derzelfde middelen te Wychen op den voet van één kantoor, onder voortdurend beheer van den ontv. A. A. A. Stuten aldaar, aan wien tevens is opgedragen het beheer van het kantoor der dir. bel. en acc. te Berghaven; 7°. benoemd tot ontv. der dir. bel. en acc. te Druten c. a. A. Engelenburg; 8°. benoemd bij den generalen staf. tot 1sten luitenant den 2den luitenant J. M. van der Star, van den staf van het wapen der artillerie, gedetacheerd bij de Koninklijke Akademie voor de Zee- en Landmagt; en tot magazijnmeester der artillerie van de 2de klasse te Woerden, den 1sten luitenant M. P. Mol, magazijnmeester der artillerie van de 3de klasse te Delfzijl; en 9°. aan den gepensioneerden kapitein der artillerie G. C. Hartz het voortdurend dragen vergund van de aktiviteits-uniform van het wapen waartoe hij heeft behoord.

Het *Staatsblad* N°. 193 bevat de wet van 4 Nov. 1852, verklarende het algemeen nut der verlenging van den Spoorweg van Arnhem tot de Pruisische grenzen.

De Direktie der stoomboot *Harlingen* maakt bekend, dat deze Boot in de vaart van Amsterdam op Harlingen *v. v.*, Zondag 14 dezer van Amsterdam, en Maandag 15 dezer van Harlingen, voor *het laatst* gedurende dit saizoen zal vertrekken, terwijl de daarmede in verband staande Diligence-Dienst tusschen Harlingen en Groningen, gelijktijdig zal worden gesloten.

Uit de verslagen betreffende de gesteldheid van den Holl- en den Rijn-Spoorweg, blijkt nog dat van de lokomotief Amsterdam, op den Holl. Spoorweg in gebruik, en waarmede op den 12 Okt. het ongeluk is voorgevallen, de flensen der voorwielen eene hoogte hadden van 23 strepen en die der drijfwielen 26 streep, en dat de min- [illegible] op den spoorweg aanwezig is. De [illegible] der lokomotieven en rijtuigen op den Rijn-Spoorweg zijn door den heer ingenieur v. d. Kun gemeten op 32½ streep, of 5/4 Engelsche duimen.

MIDDELHARNIS, 5 Nov. Eergisteren bragt een onzer stuurlieden, J. de Korte, behalve eene rijke lading haring met zijnen hoeker een achttal schipbreukelingen aan, die met levensgevaar geworsteld hadden, bij Breeveertien in de Noord Zee. Eene kof, varende onder Papenburger vlag (Oost Friesland), kapitein Fiet, uit eene Engelsche zeehaven gekomen, geladen met steenkolen, had de noodvlag geheschen. De Korte zet door de holle zee koers naar de kof, en heeft het geluk, na veel inspanning, acht menschenlevens te redden, onder welke de vrouw des kapiteins met een zuigeling van negen maanden. De moeder had haar kind bij het barnen des gevaars om het lijf gebonden. Het mislukt haar het reddende schip te beklimmen. Zij valt met het wicht in zee, doch wordt met veel moeite gered, terwijl het kind van haar los raakt en in de sloep der kof valt; zonder letsel bekomen te hebben wordt ook het kind binnen boord gebragt. Van verdere onheilen verschoond gebleven, zijn alle schipbreukelingen alhier aan wal gekomen. Schrik en ontsteltenis echter, zijn vermoedelijk oorzaak dat de vrouw van den kapitein sedert een paar dagen vlagen van krankzinnigheid vertoont. — De geredden zijn naar Rotterdam vertrokken. (*N. R. C.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN

FRANKRIJK.

PARIJS, 8 Nov. De *Moniteur* bevat heden in een buitengewoon bijvoegsel het proces-verbaal der zitting van den Senaat van Vrijdag 5, Zaturdag 6 en Zondag 7 November, bevattende het Senaats-besluit, zoodanig als het aangenomen is, de aanspraak van den heer de Mesnard, in plaats van prins Jerôme, uit naam van den Senaat op St. Cloud gehouden, en het antwoord daarop door den Prins-President gegeven. (Een en ander is gisteren reeds per telegraaf bekend geworden en door ons medegedeeld.)

De beide dekreten, namelijk dat waarbij de natie wordt opgeroepen om den 21 en 22 November hare stem over het herstel der keizerlijke waardigheid uit te brengen, en dat waarbij het Wetgevend Ligchaam tegen 25 November wordt bijeengeroepen om den uitslag der stemming op te maken, zijn mede reeds bekend geworden. Even zoo is het gelegen met het berigt in de *Moniteur* dat prins Jerome zijne waardigheid van Voorzitter van den Senaat heeft nedergelegd, omdat volgens de nieuwe organisatie des bestuurs, de Keizer zelf het presidentschap van dat hooge staatsligchaam zal waarnemen.

— De Prins-President heeft heden te Neuilly eene wapenschouwing gehouden over eenige regementen kavallerie en infanterie.

MADRID, 3 Nov. Gedurende de maand September hebben de inkomsten der schatkist beloopen 102,034,200 realen, zijnde 3,342,514 realen minder dan over gelijk tijdsverloop in 1851.

— De *Diario* meldt als zeker de oprigting van een ministerie voor de zaken der overzeesc bezittingen, aan welks hoofd de heer Bravo Murillo zou staan.

ENGELAND.

LONDEN, 6 Nov. Heden namiddag is op het *foreing-office* kabinetsraad gehouden.

— Men verzekert, dat het gouvernement toegevende aan de eischen der protestantsche geestelijken, op grond eener wet uit de regering van George III, onder bedreiging van zware geldboeten het bezoeken, op den Zondag, van het bij Sydenham opgerigt wordende glazenpaleis zal verbieden.

— Uit New-York wordt gemeld dat de heer Daniel Webster, die uithoofde eener ongesteldheid van zijne kandidatuur voor het presidentschap had afgezien, den 24 Okt. in den ouderdom van 71 jaren is overleden.

Het was overigens zoo goed als zeker, dat de kandidaat de demokraten en van den vrijhandel, de gen. Franklin Pierce tot President der Unie zou worden gekozen.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 9 Nov. De bijeenroepings-brieven voor de Kamers, welke den 22sten vergaderen, zullen den 15den worden afgezonden.

— De hertog van Coburg-Gotha heeft het landgoed Klitschdorf gekocht van graaf Solms-Tecklenburg voor eene som van 3 millioen thaler.

— De hertog Maximiliaan van Leuchtenberg, prins van Eichstadt, wiens dood wij gisteren hebben gemeld, was op het oogenblik, toen hij de titels van zijn broeder, hertog August, erfde, luitenant bij het 4de regiment ligte ruiterij in Beijersche dienst; bij zijn overlijden was hij adjudant-gen. van den Keizer aller Russen, luitenant in Russische dienst; chef van het regiment huzaren, dat zijn naam draagt, kolonel van het 6de regiment Beijersche ligte kavallerie, chef van het korps kadetten ingenieurs en mineurs, president der Russische akademie van kunsten te St. Petersburg, honorair lid der Russische akademie van wetenschappen, alsmede der hoogescholen van St. Petersburg, Moskou, Casan en van den raad der militaire scholen.

De hertog Maximiliaan was bekend als een geleerd en onbetwistbaar dapper man. Algemeen werd hij geroemd wegens zijne gevoelens en zijn karakter. Reeds sedert lang aangetast door de kwaal, die hem nog zoo jeugdig grafwaarts sleepte, had hij dezen zomer eene reis naar de warme luchtstreken, Italië en Egypte, ondernomen, in de hoop te zullen herstellen. Deze verwachting is ongelukkigijk teleurgesteld. Gedurende deze reis moest hij in onderscheidene steden ophouden en verblijven, ten gevolge van zijn ongunstigen gezondheidstoestand. Hij was nog slechts sedert kort te St. Petersburg teruggekeerd, toen de dood hem overviel.

ITALIE.

Z. H. Pius IX heeft den 31 Okt. de tegen den Engelschen moordenaar Murray uitgesproken doodstraf in een levenslangen dwangarbeid veranderd.

Het officieele blad van Sardinie bevat thans de koninklijke besluiten betreffende de benoeming der nieuwe kabinetsleden. Daaruit ziet men dat de gegeven lijst juist is, met dat onderscheid dat de heer Cibrario aan het bestuur blijft en met de portefeuille van openbaar onderwijs is belast.

Het ministerie Azeglio heeft zijn bestaan met eene geweldenarij geeindigd. Het heeft namelijk aan de eerwaardige kongregatie *van het vrome werk der barmhartigheid* te Casal het beheer harer goederen ontnomen. De jaarlijksche inkomsten van deze in 1525 gestichte en zelfs door de Fransche Republiek gespaarde liefdadige instelling bedragen 45,000 *lires*, en werden besteed aan levensmiddelen, kleedingstukken, artsenijen, bruidsgiften voor arme meisjes, en geldelijke ondersteuning van schamele armen. Graaf Ignazio Costa della Torre, raadsheer in het hof van appel, die van zijn ambt ontzet werd, omdat hij tegen het wetsontwerp op het huwelijk geschreven had, is bovendien nog tot twee maanden gevangenis veroordeeld. Al de katholijke bladen, de *Cattolico*, de *Campana*, de *Armonia*, de *Echo du Mont-Blanc*, waren tijdens de aftreding van het ministerie Azeglio, òf reeds veroordeeld, òf zij bevonden zich in staat van beschuldiging.

De Fransche gezant His de Butenval heeft van zijne regering de volkomene goedkeuring erlangd wegens zijne ten gunste der katholijke partij aangenomen stelling.

BELGIE.

BRUSSEL, 9 Nov. Heden zal in de Kamer van Vertegenwoordigers het wetsontwerp betreffende de drukpers worden aangeboden. Men zegt, dat in de nieuwe wet de strafbepalingen, vervat in die van 1847 wegens beleediging jegens de leden van het Koninklijk Huis (3 maanden à 2 jaren gevangenisstraf en 100 à 2000 franks boete) op hen zullen worden toegepast, die schuldig zullen zijn aan beleedigingen jegens vreemde souvereinen. De vervolging zal niet meer ingesteld worden op de aanklagt der vreemde regering, welke aan de proces-stukken bijgevoegd wordt, maar op eene aanklagt ter kennis van den minister van Justitie gebragt en door dezen aan den prokureur-generaal gezonden, die met de vervolging wordt belast.

STADSNIEUWS.

In de 218de Staats-Loterij zijn in de 5e Klasse bij de 11e Trekking prijzen van *f* 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 1636 *f* 100,000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 10 November.

BEVALLEN (6 Nov.): F. E. Bosch, geb. Forceville, D. — (7 Nov.): M. Stokvis, geb. Fermie, Z. — J. G. H. ten Heuvel, geb. Bultman, D.

OVERLEDEN (5 Nov.): J. G. Seppen, 61 j. — (7 Nov.): M. von Glahn, 4½ j. — (10 Nov.): J. M. M. E. Rademaker, geb. Coel, 40 j.

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 9 Nov. Heden zijn verkocht 31 v. en 12 v. Maryland Tabak, per *Itzstein & Welcker*.

AMSTERDAM, 10 November.

GRAANMARKT.

Tarwe tot vorige prijzen met redelijken handel, verkocht: 130 ℔ b. Poolsche *f* 310; 133 ℔ Brunswijker *f* 280; 131 ℔ Kubanka *f* 255; 122 ℔ Vriessche *f* 235; 128 ℔ n. Marksche *f* 270; 129 ℔ b. Pools. *f* 306.

Rogge bij partij lager afgegeven, verkocht: 122, 123 ℔ Pruiss. *f* 198, 200: 121 ℔ ger. dito *f* 192; 117 ℔ n. Arch. *f* 182.

Garst, Haver en Boekweit zonder handel.

Koolzaad. Oostvriesch 55 £. Op 9 vaten Olie dadelijk 56½; in April ek. 58½; Nov. 56½ £. *Raapolie* op 6/w. *f* 33¼; Vliegend *f* 32¾; 1°. Mei *f* 34⅛, ¼; Dec. *f* 32½, ⅜. *Lijnolie* op 6/w. *f* 30; Vliegend *f* 29. *Hennepolie* op 6/w. *f* 39½; Vliegend *f* 39.

ROTTERDAM, 9 Nov. Tarwe. 162, 164/2 ℔ nieuwe Hoogl. Kleefs. *f* 320. — Rogge. 142/2 ℔ Archang. *f* 185.

SCHIEDAM, 9 Nov. Rogge. Verkocht: 142/3 ℔ Reval *f* 204 6/w. — Moutwijn *f* 18,00; Jenever *f* 21,50; Amst. Proef *f* 22,75, per Ned. vat zonder fust zonder de belasting.

ANTWERPEN, 9 Nov. *Koffij.* Er zijn gedaan 426 v. Dom. en 339 v. dito, alsmede eenige partijen Brazil en Java tot ferme prijzen.

Geraffineerde Suiker. Er zijn gedaan 100,000 k. brooden R. E. en Cie.; 40,000 k. brooden R. G. (terug genomen) en 12,000 k. Gestampte R. G.

LONDEN, 8 Nov. *Ruwe Suiker.* Met veel koopers voor vreemde, meest voor uitvoer. De vorige rijzing souteneert zich goed. Blond Havana ent. noteert men 21 s. 6 d. a 24 s. 6 d. Er is eene lading zeilende Havana gedaan tot 22 s. 6 d. voor N°. 10½ a 11. *Geraffineerde.* Met veel vraag naar Gestampte voor uitvoer tot gesonteneerde prijzen.

Koffij. Native Ceylan gezocht en de prijzen blijven ferm tot 47 a 47 s. 6 d. Er zijn veel koopers voor Plantage en men betaalt volle prijzen.

Granen. De voorraad van Engelsche Tarwe en Meel wordt iets grooter; de aanvoer van vreemde blijft aanmerkelijk; de prijs houdt zich goed staande.

LIVERPOOL, 8 Nov. *Katoen.* De markt is lusteloos. Er zijn 5000 b. verkocht.

CETTE, 3 Nov. *Voorloop.* Voor disponible en in den loop van November is 108 fr. betaald.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 9 Nov. Belg. leen. 2½ pc. 56; 1840, 5 pc. 101; 1848, 101; 1852, 101½; Spanje 1 pc. 24$\frac{1}{16}$; Binnenl. 3 pc. 46⅛; Rom. Leening 18[illegible] —.

PARIJS, 8 Nov. Fransche 3 pc. 86,—; id. 4 pc. —,—; 4½ pc. 108,30; Schatk. 8,50; Bank-Actien 2995,—; Belg. 1840, 5 pc. 101⅛; 1842, 5 pc. —; 4½ pc. —; 2½ pc. —; Rusland 4½ pc. —; Napels 5 pc. —,—; Spanje, Buitenl. 3 pc. 50¾; Binnenl. 3 pc. 46⅛; Holl. 2½ pc. —; Piemont 1834 —,—; 1849, 980,—; 1851, —,—; Haiti 360,—; Rom. Leening 1850, —.

MADRID, 3 Nov. Spanje 3 pc. 47⅛; Ardoins 1 pc. [illegible] Uitg. Schuld —; Comité-Bewijzen [illegible]

LONDEN, 8 Nov. Cons. kont. 100⅛ a 100¼; op [illegible] 100⅛ a 100⅜; Braz. 100 a 102; 1829/39 100 a 102; [illegible] 5 pc. 105 a 106; Ecuad. 4¾ a 5; Gren. 21½ a 21¾; Uitgest. 10¾ a 11; Mexiko — a —; Nieuwe 25⅛ a 25½; Peru 4½ pc. 103 a 104; Uitgest. 62 a 63; Rusl. 1822 5 pc. 118 a 119;

(N.) 4½ pc. 105 a 105½; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 38 a 38½; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 25¼ a 25⅜; 3 pc. 52 a 52½; Coup. cert. 3⅝ a 3⅞; Passive 6⅛ a 6⅜; Holl. 2½ pc. 65 a 65½; id. 4 pc. 96½ a 97; Venez. 41 a 42; Uitg. 14½ a 15½.

BERLIJN, 8 Nov. Schuldbr. 3½ pc. 92¾; Loten 90½; Rusl. Stiegl. 4 pc. 97½; Pools. 4 pc. 90½; Loten fl. 200 22½; id. fl. 300 156; id. fl. 500 91¾; Amsterdam zigt 142⅞g, id. 2/m. 142½g.

HAMBURG, 8 Nov. Rusl. Eng. Leen. 112½; Stiegl. 4 pc. 90¾; Spanje 1 pc. 23⅜; Binnenl. 3 pc. 42½.

FRANKFORT, 8 Nov. Met. 5 pc. 81⅛; 4 pc. 64¼; 2½ pc. 40¾; Bank-Actien 1374; Darmst. Loten fl. 50 90⅜; id. fl. 25 31½; Badensche Loten fl. 50, 66¼; id. fl. 35, 38; Nassausche 28¼; Holl. 2½ pc. 63¼, Werk. Sch. 4 pc. 95; Sijndic. 3½ pc. 94½.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

		9 NOV. 4½ u. gebl.	10 NOV.	4 u.	gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½ pCt.	63 1/16	63 13/16	63⅞	
Dito Dito	3	76⅞	76⅝	76¾	
Dito Dito	4	95⅜	95 5/16	95⅜	
Dito Obligatien O. I.	4		94¾		
Amortis. Syndic.	3½	94½			
Handel-Maatschappij	4½	122¼			
Aand. Rijn-Spoorweg.					
Aand. Holl. S. M.					
Obligatien					
BELGIE, Obligatien 1844					
Cert. bij de Belg. Bank.	2½				
Dito bij Rotsch. en Volksv.		52 5/16	52 5/16		
FRANKRIJK, Obligatien	3	78½	77 13/16	77⅞	
SPANJE Nieuwe	1	25	24 15/16	25	
Dito	3	51 5/16	51¼	51 5/16	
Dito Binnenl. à 6/m.		45¾	45¾		
Coup. Bewijzen.					
Amortisable Schuld		6⅜	6 5/16	6⅜	
PORTUGAL te Londen	5	42	41⅛		
Dito Dito	4	38½			
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	108	107⅞		
Dito Dito 1828 en 1829		106½			
Cert. bij d°. 1831 en 1833			97		
Dito	4½				
Dito bij *Hope*	4	91¼	91¼		
Dito bij *Stieglitz en C°.*			90⅛		
Dito bij id. 5de Serie	4				
Cert. te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Cert. van dito					
POLEN, Certifikaten	4	85¼			
Dito Aand. à fl. 500		162½			
Dito met Lot. » 300					
AMERIKA, Bank-Actiën					
PRUISSEN, Aand met Lot. R. 50 *f*					
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.	78½	77⅞	78	
Dito 1847	2½	40½	40 5/16	40⅜	
Dito 1851	2½	40 3/16	40	40 1/16	
Dito 1849	5	90¼	90⅛		
Ween. Bank bij *Goll en C°.*					
Dito	4		69¾		
Letter B	5	90⅛	90	90 1/16	
Aand. met Loting fl. 500					
Nieuwe dito » 250					
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	5 pCt.				
BRAZILIE te Londen 1824	5	99½			
Dito Leening 1843	5	99 13/16	100		
Dito £ 200					
PERU	5½				
MEXICO Nieuwe	3	25½	25 3/16	25¼	25 3/16
VENEZUELA à £ 100	3½	40½	40⅝		
GRENADA à £ 100	2	21 5/16	21 3/16		
Dito Uitgestelde		11 3/16	11	11⅛	
ECUADOR à £ 100		4 9/16			

Sardinië 5 pCt 94½.

De markt was heden, zoo in Binnenl. als Buitenl. effekten, flaauwer, met weinig affaire; alleenlijk was van de laatste in Oostenrijksche, Spaansche en Mexikaansche fondsen eenige handel.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 2½ 3 pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m. *f*	56 1/16	Livorno	2/m. *f*	38¾
„	zigt „	56 5/16	Napels	„ „	81⅛
Bordeaux	2/m. „	55¾	Petersburg	„ „	1,86
„	½/m. „	56	Weenen	6/w. „	30¼
Madrid	3/m. „	243	Augsburg	„ „	35⅜
Cadix	„ „	243	Frankfort	„ „	99
Seville	„ „	239	Hamburg	2/m. „	35¼
Bilbao	„ „	240	„	zigt „	35½
Lissabon	„ „	41¾	Londen	2/m „	11,75
Porto	„ „	41⅞	„	zigt „	11,80
Genua	2/m. „	46½	Rotterdam	„	⅛

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

Van Vloten en de Gijselaar, hoofd-direkteuren van een administratie-kantoor op Russische Fondsen, hebben bekend gemaakt, dat van heden af ten kantore van de Associatie-Cassa zullen worden betaald de coupons der door dezelve administratie uitgegeven certifikaten, verschenen geweest 1 Julij 1852, en wel: de coupons der certifikaten 6 pCt. in assignaten met *f* 16,04, dem 6 pCt. in zilver met *f* 28,07.

Het algemeen kantoor van administratie alhier, onder direktie van Stadnitski en van Heukelom c. s., heeft bekend gemaakt, dat de coupons van door hetzelve uitgegevene certifikaten van Russische Fondsen, verschenen 1/13 Julij 1852, van heden af zullen worden betaald ten kantore van de Ontvang- en Betaalkas, als: van 6 pCt. in assignatien groot Rs 30, met *f* 16,14, en van 6 pCt. in zilver, groot Rs. 15, met *f* 28,24.

SCHEEPSTIJDINGEN.

MAURITIUS, 8 Sept. De schepen Clarendon, kapt. Flowers, van Moulman naar Engeland en Yssel, kapt. Messen, van Patjitan naar Rotterdan, zijn alhier lek binnengeloopen, het eerste den 13den Aug. en het laatste den 25sten dito.

ELSENEUR, 5 Nov. Het schip Johanna Eargareiha, kapt. Hubert, van St. Petersburg n. Amst., is alhie, met overgeworpen lading, binnengeloopen.

RAMSGATE, 8 Nov. Het schip Voyager, kapt. Sanson, van Rotterdam naar Poole, is gisteren, na op het Brake Sand gestooten te hebben, gezonken, doch het volk gered.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 9 Nov. R. G. Meyboom, Aldebaran, Batavia.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 3 Okt. op 11° 2' N. Br., 25° 11' W. L: Hendrika, Kapt. Reiniersen, van Rotterdam n. Bat. — Den 8 Okt., op 11° N. Br., 24° W. L.: Urania, kapt. Teijlaar, v. Amsterd. n. Batavia.

Kapt. Dekker, van Tjilatjap in Texel binnen, rapporteert den 8 Oktober op 8° 47' N. Breedte, 26° 10' W. Lengte gepraaid te hebben, het schip Mercator, Kapt. Poort, van Schiedam naar Batavia; aan boord was alles wel.

Kapt. den Breems, van Villanova in Helvoet binnen, rapporteert den 2 November op 46°. 6' N. Breedte, 8° 24' W. Lengte gepraaid te hebben, het Kon. Nederl. Yachtclub, kapt. von Lindern, van Newport naar Batavia.

CARGA-LIJSTEN.

ROTTERDAM.

SOERABAIJA, Chieftain, Edwards. 1313 b. Tabak, Labouchère en Comp.; 341 b. Rijst, 307 kann., 334 b. Suiker, 700 b. Rotting, C. Vlierboom en Zoon; 140 kann. Suiker, Kuyper, van Dam en Smeer; 40 b. Tabak, Order buiten de stad.

DORDRECHT.

BATAVIA, Jonge Jan, Evere. 1439 z. Rijst, C. Smit; 117 z. Peper, 176 z. Gutta Percha, 90 m. Kaneel, W. Bunge en Comp; 493 sch. Tin, N. H. M.; 2 k. Boeken, Kuyper, van Dam en Smeer; 1 k. Thee. F. Tissot; 1502 kr. Suiker, 1374 b. Rotting, Order.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 10 Nov. in lading naar:

Keulen	J. Fais, Minerva.
„	H. Willemsen, Colln N°. 6.
Weesel	B. Brinkamp, Twee Gebroeders.
Duisburg	H. J. Kamp, Vlijt en Hoop.
Manheim	M. Rippert, Adolf Sauder.
Mainz	W. Huppert, Mainz N°. 7.
Ludwighaven	A. Bohm, Ludwighaven N°. 3.
Dusseldorp & Neus	W. van Beinden, Union.
Frankf. & Coblenz	F. H. Timmermans, Frankf. N°. 21.

KEULEN, 9 Nov. in lading naar:

Amsterdam	Kapt. Felten Kolln n°. 1.
Rotterdam	„ Konen „ „ 19.

KEULEN, 8 Nov. aangekomen:

Kapt. H. W. Michels met 2381 ctn. } van Rotterdam
„ van Loosen „ 5768 „ }
„ Schüller „ 5120 „ }
„ M. Neiffenschneider van Dordt met 1678 ctn.

Rijnhoogte ARNHEM 9 Nov. 2 el 21 duim.
KEULEN 9 „ 8 vt. 95 „

ADVERTENTIEN.

Revalenta is geen medicijn; het is het meel van den wortel eener aziatische plant. Zeer voedzaam en ligt verteerbaar, is het bijzonder aan te bevelen aan hen die aan slechte Spijsvertering sukkelen of aan ziekten lijden die uit eene slechte Spijsvertering of zwakke Maag ontstaan zijn. Ontelbaar zijn deze ziekten en ontelbaar zijn ook de kuren die de *Revalenta* reeds bewerkt heeft. Verouderde ziekten die men ongeneesbaar waande, heeft het door aanhoudend gebruik en in betrekkelijk korten tijd radikaal genezen en de lijders in het bezit eener volkomen gezondheid hersteld; bedorven Levenssappen (een gevolg van langdurige slechte Maag), die de krachten ondermijnen, den levenslust dooden, ontevredenheid en verveling verwekken, geneest het spoedig en zeker; aan zoodanige lijders is het te meer aan te bevelen, daar die toestand bij langeren duur gewoonlijk ziekten na zich sleept, die zeer pijnlijk zijn en dikwijls een treurig uiteinde ten gevolge hebben.

Eene menigte van attesten van hooggeplaatste en algemeen bekende Personen in Engeland, bewijzen dat het geen grootspreken is, als men beweert dat de *Revalenta* honderd verschillende ziekten genezen heeft, waaronder vele ingewortelde en verouderde kwalen, die aan alle medicijnen wederstand hadden geboden. Daarom hebben ook invloedrijke mannen zich de taak opgelegd dit eenvoudig ontbijt en sober doch voedend avondeten zooveel in hunne krachten is bekend te maken en aan te bevelen. Zoo heeft onder anderen de Hoofdredakteur van een der grootste en meest verspreide engelsche dagbladen (*the Morning Herald*) in zijn blad herhaaldelijk daarop gewezen, vele personen uit hooge kringen en uit den deftigen stand genoemd, die daaraan hunne gezondheid te danken hebben, en het hunne bekenden en vrienden ten sterkste aanbevelen. Ook hier te lande heeft het reeds menigen lijder geholpen en verscheidene hebben hunne erkentelijkheid daarvoor ook reeds in de Nieuwsbladen uitgesproken en dit meel aan andere lijders aanbevolen.

Revalenta is in de onderstaande Dépôts te verkrijgen in blikken dozen van 87½ ct., 2 gulden, 3½, 8 en 16 gulden.

Amsterdam, Verkoophuis.	's Hage, Sack en C°.
Akkrum, Pieter K. de Groot.	Harderwijk, Wed. G. Tijhoff.
Alkmaar, J. Brongers Gz.	Harlingen, P. L. Mirande Pz.
Almelo, C. Rossmark.	» Dukarry's.
Apeldoorn, Bruno Tideman.	Hasselt, H. J. v. d. Vecht.
Arnhem, R. B. de Roos.	's Hertogenbosch, F. L. Welsch.
» G. W. Tikkel.	Hindeloopen, David de Jong.
» G. Rogmans.	Hoorn, L. B. Ruttenberg.
Assen, H. P. A. v. Gorcum.	Kampen, Mej. M. Vooght.
Axel, Verbeek Vrolijk.	Leeuwarden, S. P. Postma.
Bergen-op-Zoom, D. Pouwels.	» J. J. van Haagen.
Bodegraven, J. B. E. C. Schlatman.	Leyden, A. Dirks.
Boxmeer, C. Muller.	Maastricht, Primavesi cadet.
Breda, Wed. Wierickx Folla.	Meppel, Wed. Branderhorst.
Delft, J. T. Wagner.	Middelburg, J. C. Kries.
Deventer, J. Muller.	N. Diep, T. Groen, Verkoophuis.
» J. L. v. Ruyven.	Nijmegen, Gebr. Swemmelaar.
» Wed. S. F. Louwerens.	Roermonde, J. J. Romen.
Doesburg, H. Lebbink.	Rotterdam, J. A. Klinger en C°.
Doetinchem, W. J. Raadgeep.	Schagen, G. G. Koning.
Dokkum, A. Schaafsma.	Schiedam, N. Roeplus.
Dordrecht, J. Veth Jr.	Sneek, P. T. Potma.
Edam, J. F. Akkerboom Jr.	Thiel, L. Uilfelder.
» P. de Boer Gz.	Utrecht, J. Uhlenbroek.
Franeker, K. Drager.	» L. J. R. Bosch, Lijnmarkt.
Goes, C. Vreeke.	Veendam, S. Savenye.
Gorcum, H. Bodery.	Wageningen, W. J. Tibout.
Gouda, A. Goedraad.	Winschoten, G. Wasman.
Groningen, C. Rikkers.	Zierikzee, C. v. Schaik.
» M. Gansbeek.	Zutphen, J. H. A. Wansleven.
Haarlem, J. Larsen.	» Verkooph v. Ulderink.
» J. P. Karthaus.	Zwolle, A. A. v. d. Kolk.

(2378)

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY
zijn het beste geneesmiddel voor open beenen.

Eliza Dew, de vrouw van een boeren knecht te Dinton bij Salisbury, was sedert maanden lijdende aan een ziek been, waarvan de verzwering zoo hevig was, dat [illegible] ters verijdelde. Toen het kwaad op het ergste was, begon zij gebruik te maken van de zalf en pillen van Holloway, welke reeds spoedig gunstig gunstige teekenen deden ontstaan, en daar zij in het gebruik derzelver bleef volharden, zoo is zij thans volmaakt hersteld. Er bestaat geene kwaal, hoe hevig en verouderd, of zij wordt door de zalf en pillen van Holloway genezen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:
Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.
Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2 10, *f* 3,30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij B. ADAMA, Apotheker, Heerengracht hoek Utrechtschestraat, N°. 22 te *Amsterdam*, bij A. P. MILIUS te *Utrecht*, en bij J. STRAATMAN. hoofd-depothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.* (2075)

(2374) Bij GEBRs. VERHOEVEN, te *'s Bosch*, zijn voorhanden, en bij den Uitgever dezer Courant, zoo mede bij hunne gewone Correspondenten verkrijgbaar:

DES INTERETS CATHOLIQUES AU XIXe SIECLE, par le Cte. DE MONTALEMBERT Parijsche uitgave 8°, in plaats van 3 francs . . . *f* 0.90
Hetzelfde Werk. Belgische uitgave . . . » 0 75
DU PROTESTANTISME et de toutes les hérésies dans leur rapport avec le Socialisme, précédé de l'examen d'un écrit de M. GUIZOT, par AUGUSTE NICOLAS, vol. 8°. . . . . *f* 1.75
GEZANGEN door E. WEEMAES, met Muzijk; gr. 8°. . . . . *f* 1.50
DE ZANGSCHOOL, 1e Bundel, 2e druk » 0.05
DICTIONNAIRE COMPLET ET DE PRONONCIATION, Italien-Francais et Franc-Italien, Composé sur le Vocabulaire Italien de l'Académie de la CRUSCA, par C. L. B. CORMON et V. MANNI, 10e édition, gr. vol. 8° au lieu de 16 francs. . *f* 4.00
DE STUDIO RELIGIOSAE PERFECTIONIS EXCITANDO, augendo et Conservando libri tres, gr. 32°. . . . . *f* 0.36
SACRAE LITURGIAE PRAXIS, Juxta Ritum Romanum, in Missae Celebratione. ite Cura P. J. B. DE HERDT, editio altera, 3 vol. 8°. . . *f* 2.85

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.